

Gazetaria e gjelbër
formëson *të ardhmen*

Mbështetur nga programi: "Mbështetje për fuqizimin e menaxhimit të qëndrueshëm dhe shumëqëllimor të pyjeve për të përmirësuar jetesën në vendet rurale dhe për të adresuar ndryshimin klimatik në Kosovë", i zbatuar nga Organizata e Kombeve të Bashkuara për Ushqim dhe Bujqësi – FAO, financuar nga BE dhe Suedia.

MANUALI I GAZETARISË SË GJELBËR

Behare
Bajraktari

Funded by
the European Union

Sweden
Sverige

*Ky publikim është prodhuar me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian.
Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e autorëve dhe nuk pasqyron
domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.*

Autorë

Behare Bajraktari
Shahin Berisha

Redakor & lektor

Mentor Haliti

Dizajni grafik & logo

Eurona Thaçi

Përkthimi anglisht & serbisht

Mentor Haliti

Mbështetur

Organizata për Ushqim dhe
Agrikulturë/FAO

Botuesi

“Lena Graphic”

NJË HYRJE MBI "MANUALIN E GAZETARISË SË GJELBËR"

[Manuali nuk është një libër mbi shkencën e mjedisit, por një libër gazetarie mbi mjedisin!]

“Manuali i Gazetarisë së gjelbër” është një libër udhëzues mbi thirrjen e gazetarit në epokën e mjedisit, kur mbrojtja e natyrës është bërë një kërkesë globale. Pra, ky, një libërth, nuk është një libër mbi shkencën e mjedisit, por një libër i gazetarisë, i informimit dhe ndërgjegjësimit mbi çështje të mjedisit.

Nuk është një libër, si kujtojmë, mbi “Ngrohjen globale”, sikurse nuk përpqet të shpjegojë mbi botën e gjallë apo botën bimore, por, është një libër i vogël mësimor, shkollor, veçmas një libër informues mbi urgjencën e njohjes me aspekte të ndryshme të mjedisit, dukuritë natyrore që ndikojnë mbi planetin si dhe ato mbi sfidat e mbrojtjes së jetesës në Tokë, nga këndvështrimi i “Gazetarisë së gjelbër”, nocion, detyrim e profesion, për shekullin e ri, etika që buron nga zbatimi i këtyre prioriteve të përmbledhura tek “Agjenda e gjelbër”, marrëveshja që tashmë ka përfshirë aktorë, institucione dhe qeveri të shteteve të zhvilluara evropiane, perëndimore e botërore.

“Manuali i Gazetarisë së gjelbër” përveç gazetarëve u dedikohet shkollave, nxënësve e studentëve të gazetarisë, atyre, që do të

shkruajnë për çështje mjedisore, gjithashtu mund të përdoret edhe nga kolegje, departamente dhe fakultetet e gazetarisë për t’u njoftuar me sfidat që përballen natyra dhe rolin e gazetarit që ua ofron kjo përballje, si dhe, mund të përdoret nga ente të ndryshme që kanë për synim avokimin e natyrës, botën e gjallë dhe mjedisin, kabinete ministrore e institucione shtetërore kudo.

Një libër që u hyn në punë zyrave zëdhënëse, të komunikimit me publikun dhe qeverive, përgjatë takimeve të tyre të patjetërsueshme mbi çështjet e mjedisit, në të ardhmen.

Ky është libri I parë, por jo i fundit mbi këtë, ndërsa në të ardhmen së paku do të jenë edhe dy vazhdimë.

Behare Bajraktari

GJASHTË PYETJET E GAZETARISË

KUSH

Gazetaria e gjelbër: E cilësuar më saktë gazetaria mjedisore, është një fushë e specializuar raportimi që fokusohet në çështje që lidhen me botën natyrore dhe urbane si dhe ndikimin e aktiviteteve njerëzore në të. Në thelb, Gazetaria e gjelbër synon të informojë, edukojë dhe frymëzojë veprimin për mbrojtjen e mjedisit.

KU

Mjedisi dhe biodiversiteti: Përqëndrimi në çështjet mjedisore, duke përfshirë ndryshimet klimatike, humbjen e biodiversitetit, ndotjen, shpyllëzimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

KUR

Çështjet mjedisore: Gazetarët mjedisorë hetojnë dhe raportojnë duke ofruar informacion të saktë dhe të besueshëm për publikun, veçanërisht në lidhje me Ngrohjen globale, Ndryshimet klimatike dhe Efektin serrë.

ÇFARË

Hetimi dhe raportimi: Me urgjencën në rritje të ndryshimeve klimatike dhe krizave të tjera mjedisore, Gazetaria e gjelbër është bërë gjithnjë e më e rëndësishme globalisht

SI

Mbajtja e llogaridhënies: Gazetaria mjedisore luan një rol vendimtar në mbajtjen e qeverive, korporatave dhe individëve përgjegjës për veprimet e tyre mjedisore. Shpesh, kërkohet një kuptim i thelluar i koncepteve shkencore për të përcjellë me saktësi çështjet e ndërlikuara mjedisore.

PSE

Rritja e ndërgjegjësimit: Një qëllim parësor është ndërgjegjësimi i publikut si dhe informimi për problemet mjedisore dhe pasojat e tyre.

1. Ç'ËSHTË GAZETARIA E GJELBËR DHE CILI ËSHTË ROLI I SAJ

1.1 Bazat e gazetarisë

- **Bazat:** Gazetaria është procesi i mbledhjes, analizës dhe prezantimit të informacionit si lajm. Ai synon të informojë publikun për ngjarjet, çështjet dhe tendencat aktuale.
- **Parimet kryesore:** Etika e gazetarisë përpiqet për saktësi, paanshmëri, drejtësi dhe transparencë.
- **Format:** Gazetaria mund të marrë shumë forma.
- **Shtypi:** Gazeta, revista, periodikët, shkencore etj.
- **Transmetimi:** Televizion, radio, internet.
- **Onlajn:** Uebfaqe, blogje, media sociale, podcaste.
- **Investigative:** Raportim i thelluar për çështje komplekse.

Media

- **Përkufizimi:** Media i referohet kanaleve ose platformave të ndryshme që përdoren për të komunikuar informacionin me një audiencë të madhe. Kjo përfshin të dyja format tradicionale (si gazetat dhe TV) dhe platformat më të reja digjitale.
- **Mediat masive:** Projektuar për të arritur një audiencë të gjerë (p.sh., televizioni, radio, gazetat kryesore).
- **Mediat e profilizuara:** Përqendruar në një grup interesi specifik (p.sh., revista hobi, faqet e internetit të specializuara).
- **Media sociale:** Platformat ku përdoruesit krijojnë dhe ndajnë përmbajtje (p.sh., Facebook, Twitter).

Televizioni

- **Lajme:** Televizioni i lajmeve i referohet në mënyrë specifike kanaleve televizive ose programeve të dedikuara për të dhënë lajme mbi çështje aktuale.
- Televizioni i lajmeve mund të përfshijë programe të ndryshme.
- **Kanalet e lajmeve 24-orëshe:** Mbulim i përditësuar i ngjarjeve të lajmeve.
- **Buletinet e lajmeve:** Segmente të rregullta brenda një orari më të gjërë televiziv.
- **Kronikat televizive:** Raporte dhe analiza të thelluara për tema specifike.
- **Dokumentarë:** Programe më të gjata që hetojnë një çështje të caktuar.

Konsiderata të rëndësishme

- **Evolucioni:** Peizazhi mediatik ndryshon vazhdimisht me rritjen e platformave digjitale dhe rënien e formateve tradicionale.
- **Paragjykimi:** Të gjitha burimet e lajmeve kanë një shkallë të njëanshmërisë. Është e rëndësishme të jeni të vetëdijshëm për paragjykimet e mundshme dhe të kërkojnë perspektiva të ndryshme.
- **Mendimi kritik:** Është thelbësore të jesh një vështrues kritik i lajmeve dhe mediave duke vlerësuar besueshmërinë e burimeve dhe të informacionit të paraqitur.

1.2 Ç'është Gazetaria e gjelbër?

- Gazetaria e gjelbër është në thelb një term tjetër për gazetarinë mjedisore. Ai i referohet praktikës së raportimit për çështjet mjedisore.
- **Ndryshimet klimatike:** Ky është një fokus kryesor, duke mbuluar tema si ngrohja globale, emetimet e gazeve serrë dhe ndikimet e ndryshimeve klimatike në ekosistemet dhe shoqëritë njerëzore.
- **Ndotja:** Raportimi mbi ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës, duke përfshirë burimet, efektet dhe zgjidhjet e mundshme.
- **Ruajtja:** Mbulimi i përpjekjeve për të mbrojtur speciet e rrezikuara, ruajtjen e habitateve natyrore dhe promovimin e menaxhimit të qëndrueshëm të burimeve.
- **Politika mjedisore:** Analizimi dhe raportimi mbi ligjet, rregulloret dhe politikat mjedisore në nivel lokal, kombëtar dhe ndërkombëtar.
- **Drejtësia mjedisore:** Ekzaminimi sesi problemet mjedisore ndikojnë në mënyrë të pabarabartë mbi komunitetet e marginalizuara dhe avokimi për zgjidhje të barabarta.

1.3 Aspektet kryesore të Gazetarisë së gjelbër

- **Saktësia shkencore:** Kërkon që gazetarët të kenë një njohuri solide të shkencës mjedisore dhe të përcjellin me saktësi informacionin kompleks të publiku.
- **Raportimi hulumtues:** Shpesh përfaqëson hetime të thella për çështjet mjedisore, zbulimin e keqbërjeve nga korporatat ose qeveritë.
- **Rrëfimi i tregimit:** Gazetaria efektive e gjelbër përdor narrativa bindëse për të angazhuar audiencën dhe për t'i bërë çështjet mjedisore të ndërlidhura.
- **Orientimi drejt zgjidhjeve:** Ndërsa, thekson problemet, gjithashtu fokuson në zgjidhjet e mundshme si dhe promovon ndryshime pozitive.

1.4 Rëndësia e Gazetarisë së gjelbër

- **Rritja e ndërgjegjësimit:** Edukon publikun për çështje kritike mjedisore dhe pasojat e tyre të mundshme.
- **Mbajtja e pushtetit përgjegjës:** Shqyrton veprimet e qeverive, korporatave dhe individëve që ndikojnë në mjedis.
- **Veprim frymëzues:** Mund të motivojë individët dhe komunitetet që të ndërmarrin veprime për të mbrojtur mjedisin. Gazetaria e gjelbër luan një rol vendimtar në informimin e diskursit publik dhe nxitjen e ndryshimeve pozitive për çështjet mjedisore.

2. ÇËSHTJE TË GAZETARISË SË GJELBËR DHE TË MJEDISIT

2.1 Ndotësit planetarë

Përcaktimi i ndotjes është kompleks sepse ndotja merr shumë forma (ajër, ujë, tokë, zhurmë, dritë) dhe vjen nga burime të ndryshme (industri, bujqësi, transport, familje). Për më tepër, ndikimi i ndotjes ndryshon në varësi të ndotësve specifikë, përqendrimit të tyre dhe mjedisit që ata ndikojnë.

Megjithatë, këtu janë disa burime dhe lloje të rëndësishme të ndotjes që kontribuojnë shumë në problemet globale mjedisore.

- **Industria e karburanteve fosile:** Kjo përfshin kompanitë e përfshira në nxjerrjen, përpunimin dhe shpërndarjen e qymyrit, naftës dhe gazit natyror. Ata janë kontribuesit kryesorë në emetimet e gazeve serrë, ndotjen

e ajrit dhe ndotjen e ujit.

- **Bujqësia industriale:** Praktikrat bujqësore në shkallë të gjerë shpesh mbështeten në plehra kimike dhe pesticide, duke çuar në ndotjen e tokës dhe të ujit. Blegtoria kontribuon në emetimet e gazeve serrë dhe shpyllëzimin.
- **Spektori i transportit:** Makinat, kamionët, anijet dhe aeroplanët çlirojnë sasi të konsiderueshme të ndotësve të ajrit dhe gazeve serrë.
- **Prodhiimi dhe mbetjet e plastikës:** Prodhiimi i plastikës mbështetet shumë në lëndët djegëse fosile dhe çliron kimikate të dëmshme në mjedis. Mbjetet plastike ndotin tokën dhe oqeanet, duke dëmtuar jetën e egër dhe ekosistemet.

- **Industria e shpejtë e modës:** Prodhimi dhe konsumi i shpejtë i veshjeve nga kjo industri çon në mbetje të tepërta, ndotje të ujit dhe emetim të gazeve serrë.
- **Prodhimi kimik:** Prodhimi i kimikateve mund të lëshojë substanca toksike në ajër, ujë dhe tokë, duke paraqitur rreziqe për shëndetin e njeriut dhe mjedisin.
- **Minierat dhe nxjerrja e burimeve:** Operacionet minerare mund të shkaktojnë erozion të tokës, ndotje të ujit dhe shkatërrim të habitatit.
- **Shpyllëzimi:** Pastrimi i pyjeve për bujqësi, prerje ose urbanizim kontribuon në ndryshimet klimatike, humbjen e biodiversitetit dhe erozionin e tokës.
- **Urbanizimi dhe menaxhimi i mbetjeve:** Qytetet në rritje gjenerojnë sasi të mëdha mbetjesh, të cilat mund të ndotin tokën, ujin dhe ajrin, nëse nuk menaxhohen siç duhet.
- **Konsumerizmi dhe mbikonsumimi:** Mënyra jonë moderne e jetesës me konsum të tepruar nxit kërkesën për nxjerrjen e burimeve, prodhimin dhe transportin, të cilat të gjitha kontribuojnë në ndotjen. Është e rëndësishme të theksohet se, kjo nuk është një listë shteruese dhe ekzistojnë shumë burime dhe lloje të tjera të ndotjes. Adresimi i këtyre sfidave kërkon një qasje të shumëanshme që përfshin individë, industri, qeveri dhe bashkëpunim ndërkombëtar.

2.2 Përgjegjësitë e vendeve të zhvilluara

Vendet e industrializuara mbajnë një përgjegjësi të konsiderueshme për trajtimin e ndryshimeve klimatike, ndotjes së ajrit dhe stabilitetit të ujit për shkak të emetimeve të tyre historikisht të larta dhe konsumit të burimeve. Detyrat e tyre mund të përmbliidhen si më poshtë.

Ndërmarrja

- **Zvogëlimi i emetimeve të gazeve serrë:** Kalimi në burime të pastra, të rinovueshme të energjisë, përmirësimi i efikasitetit të energjisë dhe
- investimi në teknologjitë e kapjes dhe ruajtjes së karbonit.
- **Përcaktimi i objektivave ambicioze:** Vendosija dhe respektimi objektivave të reduktimit të emetimeve të bazuara në shkencë, në përputhje me qëllimet e “Marrëveshjes së Parisit”.
- **Zbatimi i politikave:** Zbatimi i politikave që nxisin reduktimin e emetimeve, të tilla si çmimi i karbonit, rregulloret dhe stimujt për teknologjitë e gjelbra.

Përshtatja

- **Asistencë financiare:** Ofrimi i mbështetjes financiare dhe teknike vendeve në zhvillim për masat e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike.
- **Transferimi i teknologjisë:** Lehtësimi i transferimit të teknologjive të pastra në vendet në zhvillim për të mbështetur zhvillimin e tyre të qëndrueshëm.
- **Ngritja e kapaciteteve:** Ndihma për vendet në zhvillim në ndërtimin e kapaciteteve të tyre për të vlerësuar rreziqet klimatike dhe për të zbatuar strategjitë e përshtatjes.

Ajri

- **Ulja e emetimeve:** Zbatimi i rregulloreve më të rrepta për emetimet industriale dhe promovimi i opsioneve më të pastra për transport.
- **Investimi në kërkime:** Financimi i kërkimeve dhe zhvillimi i teknologjive më të pastra si dhe masave për kontrollin e ndotjes së ajrit.
- **Bashkëpunimi ndërkombëtar:** Bashkëpunimi me vende e tjera për të adresuar çështjet e ndotjes ndërkufitare të ajrit.

Uji

- **Menaxhimi i qëndrueshëm i ujit:** Promovimi i përdorimit efikas të ujit në bujqësi, industri dhe familje.

- **Mbrojtja e burimeve ujore:** Zbatimi i masave për mbrojtjen dhe rivendosjen e cilësisë së ujit, parandalimin e ndotjes së ujit dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve ujore.
- **Bashkëpunimi ndërkombëtar:** Bashkëpunimi me vendet e tjera për të adresuar sfidat e përbashkëta të burimeve ujore dhe për të promovuar menaxhimin ndërkufitar të ujit.

Udhëheqja dhe bashkëpunimi

- **Udhëhequr nga shembulli:** Demonstrimi i lidershit në veprimin për klimën duke vendosur objektiva ambicioze dhe duke zbatuar politika efektive.
- **Bashkëpunimi ndërkombëtar:** Pjesëmarrja aktive në negociatat ndërkombëtare të klimës dhe bashkëpunimi me vende të tjera për të arritur qëllimet globale të klimës.
- **Mbështetja e vendeve në zhvillim:** Ofrimi i asistencës financiare dhe teknike për vendet në zhvillim për të mbështetur përpjekjet e tyre për veprim klimatik. Këto detyra janë të ndërlidhura dhe kërkojnë një qasje gjithëpërfshirëse. Vendet e industrializuara duhet të ndër marrin veprime urgjente dhe vendimtare për të adresuar ndryshimet klimatike, ndotjen e ajrit dhe stabilitetin e ujit për të siguruar një të ardhme të qëndrueshme për të gjithë.

2.3 Marrëveshjet, dokumentet dhe obligimet ndërkombëtare

Ekzistojnë marrëveshje dhe dokumente të shumta ndërkombëtare që synojnë adresimin e ndotjes së ajrit dhe ujit, shpyllëzimit, ndryshimeve klimatike dhe ngrohjes globale. Këtu janë disa nga më të rëndësishmet.

Dokumentet & marrëveshjet kryesore

- **Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC):** Miratuar në vitin 1992, ky traktat ofron kuadrin e përgjithshëm për përpjekjet ndërkombëtare për të luftuar ndryshimet klimatike.

Ai vendos qëllimin e stabilizimit të përqendrimeve të gazit serrë në atmosferë në një nivel që do të parandalonte ndërhyrjet e rrezikshme antropogjene në sistemin klimatik.

- **Protokolli i Kiotos:** Miratuar në 1997, ky protokoll i UNFCCC-së përcakton objektiva të detyrueshme për reduktimin e emetimeve për vendet e zhvilluara. Ishte marrëveshja e parë ndërkombëtare që e bëri këtë dhe vendosi parimin e “përgjegjësisve të përbashkëta por të diferencuara”.

- **Marrëveshja e Parisit:** Miratuar në vitin 2015, kjo marrëveshje bazohet në UNFCCC dhe synon të forcojë reagimin global ndaj ndryshimeve klimatike. Ai vendos qëllimin për të mbajtur rritjen e temperaturës globale këtë shekull nën 2 gradë celsius mbi nivelet para-industriale dhe për të vazhduar përpjekjet për të kufizuar rritjen e temperaturës në 1.5 gradë celsius.
- **Protokolli i Montrealit mbi substancat që shkatërrojnë shtresën e ozonit:** Miratuar në vitin 1987, ky protokoll synon të heqë gradualisht prodhimin dhe konsumin e substancave që shkatërrojnë ozonin, të cilat gjithashtu kontribuojnë në ndryshimet klimatike.
- **Konventa për Diversitetin Biologjik:** Miratuar në vitin 1992, kjo konventë synon të ruajë diversitetin biologjik, përdorimin e qëndrueshëm të përbërësve të tij dhe ndarjen e drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që rrjedhin nga përdorimi i burimeve gjenetike. Shpyllëzimi është një kërcënim i madh për biodiversitetin dhe kjo konventë promovon menaxhimin e qëndrueshëm të pyjeve.
- **Konventa e Aarhusit:** Konventa e Komisionit Ekonomik të Kombeve të Bashkuara për Evropën (UNECE) për qasjen në informacion, pjesëmarrjen e publikut në vendimmarrje dhe qasjen në drejtësi për çështjet mjedisore u miratua më 25 qershor 1998 në qytetin danez të Aarhusit, në Konferencën e Katërt Ministrore të Mjedisit për Evropën. Ka hyrë në fuqi, më 30 tetor 2001. Konventa e Aarhusit përcakton një sërë të drejtash për individët dhe organizatat e shoqërisë civile në lidhje me mjedisin. Është marrëveshja kryesore ndërkombëtare për demokracinë mjedisore. Konventa e Aarhusit mbron të drejtën e çdo personi për të jetuar në një mjedis të shëndetshëm.

2.4 Organet konstituuese dhe samitet

- **Konferenca e Palëve (COP):** Organi më i lartë vendimmarrës i UNFCCC, i cili mbledhet çdo vit për të vlerësuar progresin në adresimin e ndryshimeve klimatike. COP-të kryesore përfshijnë COP3 (Kyoto, 1997), COP15 (Kopenhagë, 2009) dhe COP21 (Paris, 2015).
- **Paneli Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike (IPCC):** I themeluar në vitin 1988, ky organ vlerëson shkencën në lidhje me ndryshimet klimatike. Raportet e tij japin kontributin kryesor për negociatat ndërkombëtare mbi ndryshimin e klimës.

- **Programi i Kombeve të Bashkuara për Mjedisin (UNEP):** I krijuar në vitin 1972, ky program ofron udhëheqje dhe inkurajon partneritetet në kujdesin për mjedisin duke frymëzuar, informuar dhe duke u mundësuar kombeve dhe popujve të përmirësojnë cilësinë e jetës së tyre pa kompromentuar atë të brezave të ardhshëm.
- **Samiti Botëror për Zhvillimin e Qëndrueshëm:** I mbajtur në Johaneshburg në vitin 2002, ky samit ripohoi angazhimin për zhvillimin e qëndrueshëm dhe njohu rëndësinë e trajtimit të çështjeve mjedisore si ndotja, shpyllëzimi dhe ndryshimet klimatike.

Dokumente dhe iniciativa të tjera përkatëse.

- **Agjenda 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm:** Miratuar nga Kombet e Bashkuara në 2015, kjo agjendë përcakton “17 Objektiva të Zhvillimit të Qëndrueshëm” (SDG), duke përfshirë synimet që lidhen me ujin e pastër dhe kanalizimet, konsumin dhe prodhimin e përgjegjshëm, veprimin ndaj klimës dhe jetën në tokë.

3. TIPARE TË NGROHJES GLOBALE

3.1 Shpyllëzimi

Shpyllëzimi po ndodh për një sërë arsyesh komplekse dhe të ndërlikura. Këtu janë disa nga shtytësit kryesorë.

- **Bujqësia:** Ky është shtytësi më i madh i shpyllëzimit globalisht. Pyjet priten për tokë bujqësore për të kultivuar ushqimoret si soja, vaj palme dhe kafe, ose për kullota të bagëtive. Kërkesa për këto mallra nxitet nga modelet tona të konsumit, duke përfshirë konsumin e mishit të kuq dhe përdorimin e vajit të palmës në shumë produkte.
- **Prerja e drurit:** Pemët priten për lëndë druri, celuloza dhe dru zjarri. Lënda drusore përdoret në ndërtim dhe mobilie, ndërsa celuloza për prodhimin e letrës. Druri i karburantit është ende një burim kryesor energjie në shumë vende në zhvillim. Prerja e paligjshme gjithashtu kontribuon në shpyllëzim.
- **Zhvillimi i infrastrukturës:** Ndërtimi i rrugëve, digave, minierave dhe infrastrukturës tjetër kërkon pastrimin e tokës, që shpesh përfshin prerjen e pyjeve. Kjo, gjithashtu, hapë zona të paarrishme më parë për shfrytëzim të mëtejshëm.
- **Urbanizimi:** Ndërsa qytetet rriten, ato zgjerohen në zonat përreth, duke çuar shpesh në shpyllëzim për t'i hapur rrugë banesave, bizneseve dhe infrastrukturës.
- **Zjarret:** Ndërsa disa zjarre ndodhin natyrshëm, shumë prej tyre janë ndezur nga njerëzit për të pastruar tokën për bujqësi ose qëllime të tjera. Këto zjarre mund të përhapen në mënyrë të pakontrolluar dhe të shkatërrojnë zona të gjera të pyjeve.
- **Ndryshimi i klimës:** Ndryshimi i klimës mund të përkeqësojë shpyllëzimin duke rritur shpeshtësinë dhe intensitetin e thatësirave, zjarreve dhe shpërthimeve të dëmtuesve, të cilat mund të dobësojnë dhe zhdukin pemët.

Mbrojtja e pyjeve

- Disa shtete kanë industri të rëndësishme të drurit që kontribuojnë në ekonomitë e tyre, por kjo mbështetet në prerjen e vazhdueshme të

pyjeve. Megjithatë, këto janë shpesh përfitime afatshkurtra. Shpyllëzimi mund të çojë në erozion të tokës, probleme me ujin, humbje të shërbimeve të ekosistemit dhe pasoja ekonomike afatgjata.

3.2 Nga Efekti serrë tek Ndryshimet klimatike

Është e rëndësishme të kuptohet se Ngrohja globale, Ndryshimi i klimës dhe Efekti serrë janë të ndërlidhura.

Efekti serrë është një proces natyror që po përforcohet nga aktivitetet njerëzore, duke çuar në Ngrohjen globale, e cila nga ana tjetër nxit Ndryshimet klimatike. Këtu janë dhjetë shenja dhe fenomene të spikatura.

- **Rritja e temperaturave globale:** Kjo është shenja më themelore. Temperaturat mesatare globale janë në rritje të vazhdueshme, si në tokë ashtu edhe në oqeanë.
- **Shkrirja e akullnajave dhe shtresave të akullit:** Akullnajat në mbarë botën po zvogëlohen dhe shtresat e mëdha të akullit në Grenlandë dhe Antarktidë po humbasin masë me një ritëm të përshpejtuar.
- **Rritja e nivelit të detit:** Ndërsa, akullnajat shkrihen dhe uji i oqeanit ngrohet dhe zgjerohet, niveli i detit po rritet, duke kërcënuar komunitetet bregdetare.

- **Acidifikimi i oqeanit:** Rritja e dioksidit të karbonit atmosferik absorbohet nga oqeanet, duke i bërë ato më acide, gjë që dëmton jetën detare, veçanërisht shkëmbinj të koralorë.
- **Ndryshimet në modelet e reshjeve:** Disa zona po përjetojnë reshje më intensive dhe përmytje, ndërsa të tjera vuajnë nga thatësira të zgjatura.
- **Rritja e frekuencës dhe intensitetit të ngjarjeve ekstreme të motit:** Kjo përfshin valët më të shpeshta dhe intensive të të nxehtit, uraganet, zjarret dhe përmytjet.
- **Ndryshimet në vargjet bimore dhe shtazore:** Speciet po migrojnë në zona të reja pasi habitatet e tyre tradicionale bëhen të papërshtatshme për shkak të ndryshimit të temperaturave.
- **Ulja e akullit të Oqeanit Arktik:** Shtrirja e akullit të Oqeanit Arktik po zvogëlohet me shpejtësi, veçanërisht gjatë muajve të verës.

- **Shkriirja e permafrostit:** Në rajonet e Arktikut, ngrirja e përhershme po shkrihet, duke lëshuar metanin e bllokuar, një gaz i fuqishëm serrë, në atmosferë.
- **Rritja e shfaqjes së zjarreve të egra:** Për shkak të temperaturave më të larta dhe kushteve më

të thata, zjarret e egra ndodhin më shpesh dhe djegin zona më të mëdha. Këto shenja janë të ndërlidhura dhe përforcojnë njëra-tjetrën, duke ofruar dëshmi bindëse të një klime që ndryshon me shpejtësi.

3.3 “El Nino”

“El Nino” është një model klimatik që përshkruan ngrohjen e pazakontë të ujërave sipërfaqësore në Oqeanin Paqësor, tropikal qendror dhe lindor. Këtu është një përmbledhje e asaj që do të thotë.

- **Ngrohja e oqeanit:** Normalisht, erërat e tregtisë fryjnë në drejtim të perëndimit përgjatë Paqësorit tropikal, duke e shtyrë ujin e ngrohtë sipërfaqësor drejt Azisë dhe Australisë. Gjatë fenomenit “El Nino”, këto erëra dobësohen, apo edhe kthehen, duke lejuar që uji i ngrohtë të përhapet drejt lindjes drejt Amerikës.
- **Ndikimet globale:** Ky ndryshim në temperaturat e oqeanit ka efekte të rëndësishme në modelet globale të motit.
- Rritje të reshjeve në disa zona, si në pjesë të Amerikës së Jugut dhe në jug të Shteteve të Bashkuara.
- Thatësitat në rajone të tjera, si Australia dhe pjesë të Azisë juglindore.
- Ndryshimet në modelet e temperaturës në mbarë botën.
- **ENSO:** “El Nino” është pjesë e një fenomeni më të madh klimatik të quajtur “El Nino” – Southern Oscillation (ENSO).
- **ENSO ka tre faza:** “El Nino”, “La Nina” (e kundërta e “El Nino”, e karakterizuar nga temperaturat e oqeanit më të ftohta se mesatarja) dhe një fazë neutrale.
- **Origjina e emrit:** Emri “El Nino”, spanjisht, vjen nga peshkatarët e Amerikës së jugut, të cilët vunë re ujëra jashtëzakonisht të ngrohtë rreth kohës së Krishtlindjes. Në thelb, “El Nino” është një variacion natyror klimatik që mund të ketë ndikime të përhapura dhe të rëndësishme në motin në mbarë globin.
- Shkrija e rezervave akullnajore paraqet dy probleme të mëdha, të ndërlidhura: humbjen e ujërave të ëmbla dhe ngritjen e nivelit të detit. Është e vështirë të thuhet përfundimisht se cila është “më e madhe”, sepse të dyja kanë pasoja të thella dhe të gjera. Këtu është një përmbledhje për të ndihmuar në kuptimin e rëndësisë së secilit.

3.4 Humbja e ujit të ëmbël

- **Ndikimet rajonale:** Shumë komunitete, veçanërisht në rajonet malore, mbështeten në ujërat e shkrirë të akullnajave për ujë të pijshëm, vaditje dhe hidrocentrale. Humbja e këtyre akullnajave kërcënon drejtpërdrejt sigurinë e tyre ujore.
- Ndryshimet në disponueshmërinë e ujit të shkrirë mund të prishin ekosistemet dhe praktikat bujqësore.
- **Implikimet afatgjata:** Me tkurrjen e akullnajave, rrjedha sezonale e lumenjve do të ndryshojë, duke çuar potencialisht në mungesë uji gjatë periudhave të thata.
- Kjo humbje e depozitimit të ujërave të ëmbla ka implikime të rëndësishme për disponueshmërinë e ujit në të ardhmen.

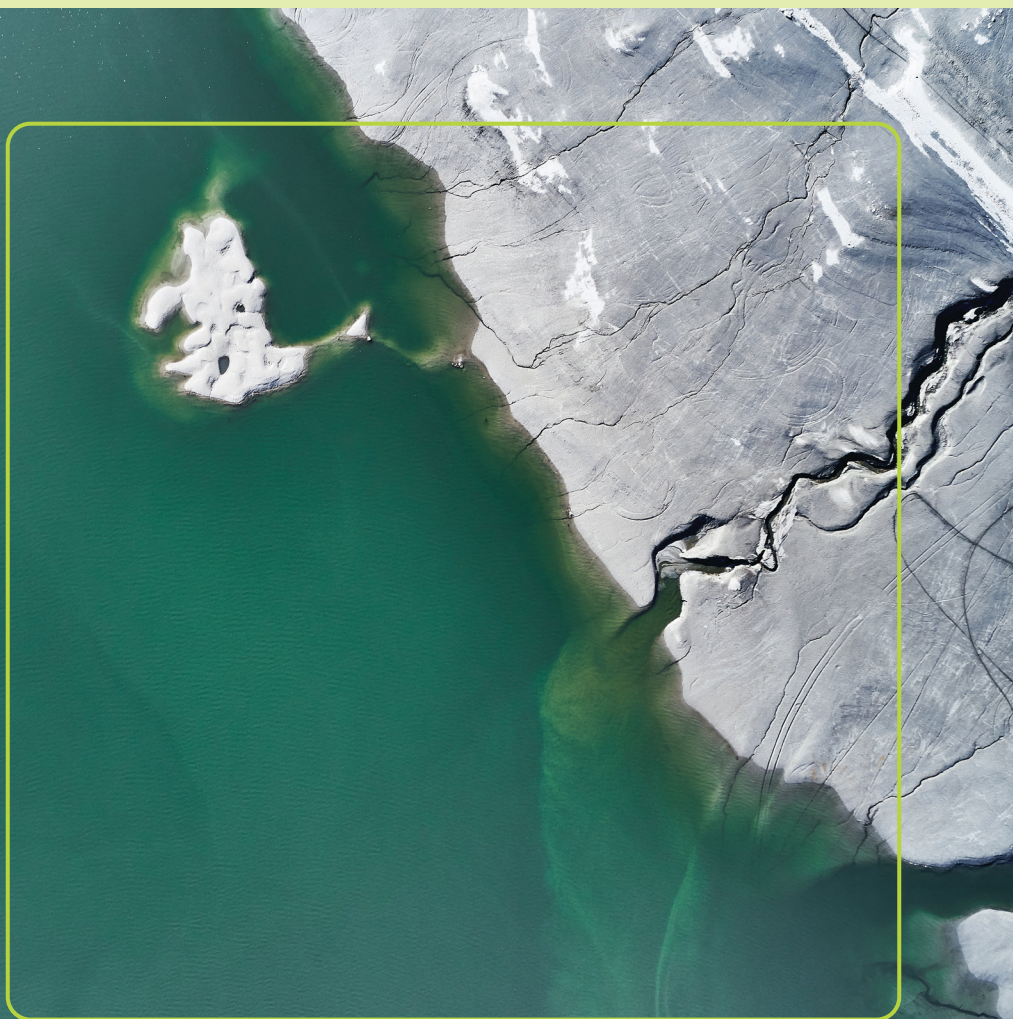
3.5 Rritja e nivelit të deteve

- **Përmbytjet bregdetare:** Rritja e nivelit të detit kërcënon komunitetet bregdetare me rritje të përmbytjeve, erozionit dhe depërtimit të ujërave të kripura në burimet e ujërave të ëmbla.
 - Kombet ishullore të ulëta janë veçanërisht të cënueshme dhe përballen me rrezikun e zhytjes në ujë.
 - **Dëmtimi i ekosistemit:** Ekosistemet bregdetare, të tilla si rizoforët dhe ligatinat, janë të prekshme ndaj rritjes së nivelit të detit, gjë që mund të çojë në humbjen e habitatit dhe uljen e biodiversitetit.
 - **Ndërlidhja:** Është thelbësore të pranohet se këto probleme nuk janë të izoluar. Humbja e akullnajave kontribuon drejtpërdrejt në ngritjen e nivelit të detit, mbarë.
 - Të dyja çështjet përkeqësojnë dobësitë ekzistuese dhe krijojnë sfida të reja për komunitetet dhe ekosistemet.
- Zhvendosja dhe ndikimet ekonomike.**
- Miliona njerëz mund të zhvendosen nga rritja e nivelit të detit, duke çuar në përçarje sociale dhe ekonomike.
 - Infrastruktura bregdetare, duke përfshirë portet, rrugët dhe ndërtesat, do të jetë në rrezik.

- **Si përfundim:** Si humbja e ujërave të ëmbla ashtu edhe rritja e nivelit të detit janë probleme kritike me pasoja të mëdha.

Ashpërsia e çdo problemi ndryshon në varësi të rajonit dhe dobësive të tij specifike.

Është më e saktë të thuhet se të dyja janë probleme jashtëzakonisht të mëdha, që janë të ndërthurura pandashëm.

4. AGJENDA E GJELBËR DHE OBJEKTIVAT E SAJ

4.1 Agjenda e gjelbër

Agjenda e gjelbër është një term i gjerë që i referohet një sërë iniciativash politikash dhe synimesh shoqërore që kërkojnë adresimin e sfidave mjedisore, veçanërisht ndryshimet klimatike dhe qëndrueshmërinë.

Agjenda e gjelbër përfshin një gamë të gjerë veprimesh të disenguara për të ulur ndotjen e ajrit, të ujit dhe tokës, zhvillimin ekonomisë bujqësore, mbrojtjen e natyrës dhe gjallesave tjera.

Kjo shpesh përfshin kalimin në burime të rinovueshme të energjisë, përmirësimin e efikasitetit të energjisë dhe promovimin e transportit të qëndrueshëm.

Agjenda e gjelbër shpesh shoqërohet me iniciativa si “Marrëveshja e Gjelbër Evropiane”, e cila përshkruan synime ambicioze për neutralitetin e klimës.

Agjenda e gjelbër përfshin një gamë të gjerë palësh të interesuara, duke përfshirë qeveritë, bizneset dhe individët.

Koncepti po evoluon ndërsa shfaqen informacione të reja shkencore dhe përparime teknologjike. Në thelb, Agjenda e gjelbër përfaqëson një përpjekje globale për të krijuar një të ardhme më të qëndrueshme mjedisore.

4.2 “Marrëveshja e Gjelbër Evropiane”

Është e rëndësishme të kuptohet se “Marrëveshja e Gjelbër Evropiane” nuk është një projekt i vetëm, i fundit, me një datë përfundimtare “arritjeje”. Përkundrazi, është një nismë e gjerë dhe e vazhdueshme me një sërë objektivash dhe qëllimesh. Këtu është një përmbledhje e kornizave kohore kryesore.

Deri në vitin 2030, një objektiv i ndërmjetëm vendimtar është reduktimi i emetimeve neto të gazeve serrë me të paktën 55% krahasuar me nivelet e vitit 1990. Kjo po ndiqet përmes paketës së legjislacionit “Fit for 55”. Deri në vitin 2050, është objektiv kryesor i “Marrëveshjes së Gjelbër Evropiane”, të arrihet neutraliteti i klimës. Kjo do të

thotë të arrihet një ekuilibër midis emetimeve të gazeve serrë të prodhuara dhe emetimeve të gazeve serrë të hequra. Prandaj, në vend të një datë të vetme arritjeje, “Marrëveshja e Gjelbër Evropiane” përfshin një proces të vazhdueshëm të zbatimit të politikave, avancimit teknologjik dhe ndryshimeve shoqërore.

“Marrëveshja e Gjelbër Evropiane” është një udhërrëfyes me objektiva progresive.

Objektivi i vitit 2050 për neutralitetin e klimës është objektiv përfundimtar. Arritja e këtyre qëllimeve kërkon punë të vazhdueshme, dhe përshtatje me informacionin e ri, me afatin kohor për “Marrëveshjen e Gjelbër Evropiane”.

4.3 Shtyllat e Agjendës së gjelbër

Agjenda e gjelbër mund të ketë variacione në artikullimin e saj specifik në varësi të rajonit ose organizatës, ka shtylla thelbësore që shfaqen vazhdimisht. Këtu është një përmbledhje e bazuar

në interpretimet e zakonshme, veçanërisht duke u bazuar në kontekstin e nismave si “Agjenda e gjelbër për Ballkanin perëndimor”.

- **Dekarbonizimi:** Veprimi i klimës, energjia dhe lëvizshmëria përfshin reduktimin e emetimeve të gazeve serrë nëpërmjet kalimit në burimet e rinovueshme të energjisë, rritjen e efikasitetit të energjisë dhe promovimin e transportit të qëndrueshëm.
- **Ekonomi rrethore:** Kjo fokusohet në minimizimin e mbetjeve, maksimizimin e efikasitetit të burimeve dhe promovimin e riciklimit dhe ripërdorimit. Synon të largohet nga një model linear “merr-bëj-vë”.
- **Parandalimi i ndotjes:** Kjo shtyllë trajton ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës përmes rregulloreve më të rrepta, teknologjive më të pastra dhe menaxhimit të përmirësuar të mbetjeve.
- **Bujqësia e qëndrueshme dhe prodhimi i ushqimit:** Kjo promovon praktikat e qëndrueshme bujqësore, zvogëlon ndikimin mjedisor të prodhimit të ushqimit dhe garanton sigurinë ushqimore.
- **Biodiversiteti:** Mbrojtja dhe restaurimi i natyrës dhe ekosistemeve: Kjo fokusohet në ruajtjen dhe restaurimin e habitateve natyrore, mbrojtjen e specieve të rrezikuara dhe promovimin e shëndetit të ekosistemit.
- **Është e rëndësishme të theksohet:** Digjitalizimi shihet shpesh si një faktor vendimtar në mbarrëvajtjen e synimeve nëpërmjet këtyre pikave.

Këto shtylla janë të ndërlidhura dhe përparimi në një fushë, shpesh mbështet përparimin në të tjerat. Duke adresuar këto fusha thelbësore, Agjenda e gjelbër synon të krijojë një të ardhme më të qëndrueshme dhe më të përgjegjshme ndaj mjedisit.

“Marrëveshja e BE-së për Agjendën e gjelbër” duhet t’i shpie vendet e BE-së drejt neutralizimit të ndikimit klimatik nga emetimi i gazeve serrë deri në vitin 2030, ndërsa ky neutralizim duhet të ndikojë përfundimisht në stabilizimin klimatik deri në vitin 2050.

4.4 Marrëveshja e “Agjendës së gjelbër për Ballkanin perëndimor”

Nënshkrimi i “Deklaratës së Sofjes”, u realizua më, 10. 11. 2020, me ç’rast vendet e rajonit ishin zotuar për

zbatimin dokumentit “Marrëveshja e Agjendës së gjelbër për Ballkanin perëndimor” ku bën pjesë edhe Kosova.

4.5 Kosova dhe përballja me ndotjen

Raporti i BE-së për "Agjendën e gjelbër në Ballkanin perëndimor", thekson se ndotja e ajrit është e rëndë, dhe se kjo ndotje shkon përtej Ballkanit, ku gjendet Kosova.

Ky raport thekson se ka një ndotje jo vetëm të ajrit, por edhe të ujit dhe lumenjve si dhe një degradim të shpejtë të fushave, arave dhe pyjeve.

Po aty theksohet se humbin 20 deri 70 hektarë tokë punuese për çdo vit. Gjithashtu, ndonëse, ka lumenj të paprekur, ata tashmë po shkatërrohen si pasojë e eksploatimit.

Në Kosovë, thuhet në raportet përkatëse ndërkombëtare, por edhe të "Agjensisë së Kosovës për Mjedisin" se ndotja e ajrit ndodh për disa arsye.

Përdorimi ekstrem i thëngjillit për prodhimin e rrymës, përdorimi i drurëve për zjarr e për ngrohje që shton CO₂, njëkohësisht ndikon edhe në shpyllëzimin e shfrenuar, si dhe, përdorimi i makinave për transport e sidomos atyre individuale që kanë një emetim të lartë, të pakontrolluar e të pa matur të dioksidit dhe gazeve tjera të rrezikshme.

5. NOCIONET

Terminologjia që përdoret në lëminë e mbrojtjes së ambientit

Të kuptuarit e terminologjisë që përdoret në fushën e mbrojtjes së ambientit është thelbësore për këdo që angazhohet në adresimin e sfidave që vijnë nga ndryshimet klimatike dhe nga degradimi ekologjik. Konceptet dhe termat e shpjeguar në këtë kapitull ofrojnë një kuptim themelor të temave kryesore si ndryshimi i klimës, ngrohja globale, neutraliteti i karbonit dhe energjia e ripërtëritshme.

Këta terma nuk janë vetëm të rëndësishëm në diskutimet shkencore, por luajnë një rol kritik edhe në hartimin e politikave, rritjen e ndërgjegjësimit publik dhe planet globale të veprimit për të nxitur një të ardhme të qëndrueshme. Duke u njohur me këto përkufizime, ne fitojmë përvijën e nevojshme për t'u angazhuar në mënyrë efektive në biseda dhe nisma për të mbrojtur planetin tonë. Ky kapitull shërben si një udhëzues për të shpjeguar këta terma, duke i bërë

ata të qasshëm dhe të rëndësishëm për të gjithë, nga avokatët e ambientit, gazetaret e gjelber, politikëbërësit dhe publiku i gjerë.

- **Ndryshimi i klimës:** Ndryshime afatgjata në temperaturë, reshje, dhe aspekte të tjera të klimës së Tokës, zakonisht të shkaktuara nga aktivitetet njerëzore si djegia e burimeve fosile ose shpyllëzimi.
- **Ngrohja globale:** Rritja e temperaturës mesatare të

sipërfaqes së Tokës për shkak të grumbullimit të gazeve serrë në atmosferë.

- **Gazet serrë:** Gazet si dioksidi i karbonit (CO_2), metani (CH_4), oksidi i azotit (N_2O) dhe gaze të fluorizuara që mbajnë nxehtësinë në atmosferë, duke kontribuar në ngrohjen globale.
- **Gjurmë karboni:** Sasia totale e gazeve serrë të emetuara direkt ose indirekt nga një individ, organizatë, ngjarje ose produkt.
- **Gjurmë digjitale karboni:** Sasia totale e gazeve serrë të emetuara direkt ose indirekt nga një individ, si rezultat i aktivitetit digjital.
- **Neutraliteti i karbonit:** Arritja e një balancimi midis emetimit dhe thithjes së dioksidit të karbonit nga atmosfera, shpesh përmes kompensimeve ose përdorimit të energjisë së rinovueshme.
- **Net zero:** Ulja e emetimeve të gazeve serrë në nivelin zero ose sa më afër zero, me balancimin e emetimeve përmes masave si kapja e karbonit.
- **Zbutja e klimës (Climate Mitigation):** Veprime që synojnë reduktimin ose parandalimin e emetimeve të gazeve serrë, si përdorimi i energjise së rinovueshme ose përmirësimi i efikasitetit energjetik.
- **Adaptimi ndaj klimës (Climate Adaption):** Aktivitetet e shoqërisë ose natyrës për t'u përshtatur me ndryshimet e klimës, sikurse ndërtimi i mbrojtjes kundër përmbytjeve ose kultivimi i bimëve rezistente ndaj thatësirës.
- **Energjia e ripërtrishme:** *Energjia e marrë nga burime që ripërtërihen natyrshëm, si dielli, era, uji dhe energjia gjeotermale.*
- **Burimet fosile:** Karburante natyrore si thengjilli, nafta dhe gazi natyror. Djegia e tyre liron gaze serrë.
- **Shpyllëzimi:** Prerja masive e pyjeve, shpesh për të bërë vend për bujqësi ose zhvillim urban, duke ngritur nivelet e dioksidit të karbonit në atmosferë.
- **Thithësit e karbonit (Carbon Sink):** Pyjet dhe oqeanet, që thithin dhe ruajnë dioksidin e karbonit nga atmosfera, duke reduktuar sasinë e tij.
- **Rezistenca klimatike (Climate Resilience):** Aftësia e shoqërive, ekosistemeve ose ekonomive për të rimëkëmbur dhe për t'u përshtatur ndaj ndikimeve të ndryshimeve të klimës.
- **Rritja e nivelit të detit:** Rritja e nivelit mesatar të oqeanëve të botës për shkak të shkrirjes së akullnajave dhe zgjerimit termik të shkaktuar nga ngrohja globale.
- **Biodiversiteti:** Diversiteti i jetës në Tokë, duke përfshirë diversitetin e specieve, gjenetik dhe ekosistemeve.
- **Kompensimi i karbonit:** Investime në projekte që reduktojnë ose kapin emitimet e gazeve serrë për të kompensuar emitimet e prodhuara diku tjetër.

PËRMBAJTJA

NJË HYRJE MBI “MANUALIN E GAZETARISË SË GJELBËR”	4
GJASHTË PYETJET E GAZETARISË	6
1. Ç’ËSHTË GAZETARIA E GJELBËR DHE CILI ËSHTË ROLI I SAJ	8
1.1 Bazat e gazetarisë	8
1.2 Ç’është Gazetaria e gjelbër?	9
1.3 Aspektet kryesore të Gazetarisë së gjelbër	10
1.4 Rëndësia e Gazetarisë së gjelbër	10
2. ÇËSHTJE TË GAZETARISË SË GJELBËR DHE TË MJEDISIT	12
2.1 Ndotësit e planetarë	12
2.2 Përgjegjësitë e vendeve të zhvilluara	13
2.3 Marrëveshjet, dokumentet dhe obligimet ndërkombëtare	14
2.4 Organet konstituuese dhe samitet	16
3. TIPARE TË NGROHJES GLOBALE	18
3.1 Shpyllëzimi	18
3.2 Nga Efekti serrë tek Ndryshimet klimatike	19
3.3 “El Nino”	21
3.4 Humbja e ujit të ëmbël	22
3.5 Rritja e nivelit të deteve	22
4. AGJENDA E GJELBËR DHE OBJEKTIVAT E SAJ	24
4.1 Agjenda e gjelbër	24
4.2 “Marrëveshja e Gjelbër Evropiane”	25
4.3 Shtyllat e Agjendës së gjelbër	25
4.4 “Marrëveshja e Agjendës së gjelbër për Ballkanin perëndimor”	26
4.5 Kosova dhe përballja me ndotjen	27
5. NOCIONET	28
REFERENCA	30

REFERENCAT

1. Terminologies Used in Climate Change", International Union for Conservation of Nature, 2011
2. "Glossary of Climate Change Terms", U.S. Environmental Protection Agency (EPA)
3. "Key Definitions and Literature Cited", National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)
4. "Climate Change Terms and Definitions", University of California, Davis (ucdavis.edu/climate/definitions)
5. commission.europa.eu
6. green-agenda.org
7. undp.org
8. rcc.int
9. esa.int
10. greenagenda.org.au
11. balkanfund.org
12. ammk-rks-net
13. gzk-rks-gov-net
14. momentumgroup.inc
15. blogta.com
16. enlargment.ec.europa.eu
17. networknature.eu

Autorët

Behare Bajraktari

Themeluese e Gazetarisë
së Gjellbër në Kosovë

Bashkëthemeluese e platformës së parë të specializuar të raportimit mjedisor www.bbgreenkosova.com. Bashkëthemeluese e Asociacionit të Gazetarëve të Gjellbër të Kosovës. Aktualisht është autore e emisionit të vetëm mjedisor në Kosovë RTK Green në RTK. Përvojë mbi 25 vjeçare në gazetari si: radio, TV, media online, autore e dhjetëra artikujve me tema shoqërore dhe mjedisore të publikuara online në mediat kombëtare dhe ndërkombëtare, si dhe ligjeruese e Komunikimit, Gazetarisë dhe Marrëdhënies me Publikun.

Gazetarja e vetme kosovare e specializuar në raportimin për mjedisin dhe ndryshimet klimatike, e bashkëndëshkuar nga COPEAM, Uninettuno University dhe Banka

Evropiane e Investimeve. E specializuar në raportimin mbi tranzicionin energjetik, ndikimin e ndryshimeve klimatike në ujë dhe tranzicionin e gjellbër. E nominuar nga Bashkimi Evropian si “Evropiani i Vitit” si pioniere dhe themeluese e Gazetarisë së Gjellbër në Kosovë, në avokimin e çështjeve mjedisore dhe në respektimin e të drejtave të njeriut, veçanërisht të komuniteteve rom, ashkali dhe egjiptian të Kosovës.

Bashkëthemeluese e Forumit Lokal të Veprimt për Klimën #LoCAF. Edukuar, certifikuar dhe trajnuar në shumë programe ndërkombëtare mbi sipërmarrjen, mjedisin, gazetarinë dhe mediat si Instituti për Gazetari Konstruktive në Danimarkë etj.

Autorët

Dr. Shahin Berisha

Profesor në Arizona
State University

Dr. Berisha e filloi karrierën e tij në Universitetin e Prishtinës në Inxhinieri Elektrike. Fitues i bursës prestigjioze Fulbright, ndërsa më pas punoi si staf kërkimor në Universitetin Shtetëror të Arizonës në departamentin e Inxhinierisë Elektrike nga viti 1991 deri në 1995. Ndërmjet viteve 1995 dhe 2020, Dr. Berisha ishte profesor në Gateëay Community College në Phoenix, Arizona.

Që nga viti 2000, Dr. Berisha është profesor i jashtëm në Qendrën Melikian në Universitetin Shtetëror të Arizonës. Si profesor në Universitetin Shtetëror të Arizonës, ai udhëheqi kërkime në sigurinë e automjeteve elektrike (EV) dhe metodat për përmirësimin e

dizajnit dhe ndërtimit të infrastrukturës për automjetet elektrike.

Ai është autor ose bashkautor i mbi 50 publikimeve në revista akademike prestigjioze dhe në konferenca ndërkombëtare shkencore.

Që nga viti 2000, përmes punës së tij në Qendrën Melikian në Universitetin Shtetëror të Arizonës, Dr. Berisha ka punuar në shumë projekte ndërkombëtare zhvillimore, përfshirë disa grante për mbështetjen e zhvillimit të arsimit të lartë në Kosovë në bashkëpunim me Universitetin e Prishtinës. Interesimi i shkencor i ti i fundit përqendrohet në ndryshimet klimatike dhe ngrohjen globale.

**ASOCIACIONI I
GAZETARËVE TË GJELBËR
TË KOSOVËS – AGGJK**

MANUALI I GAZETARISË SË GJELBËR

Misioni i Gazetarisë së Gjëlber është i qartë: të mbrojmë mjedisin dhe të formësojmë debatin mbi qëndrueshmërinë, ndryshimet klimatike dhe drejtësinë ekologjike. Besojmë se qytetarët e informuar sjellin ndryshim, dhe ne jemi këtu për ta bërë këtë të mundur.

Në një botë ku mjedisi është në rrezik, Gazetaria e Gjëlber është një zë për të vërtetën, llogaridhënien dhe veprimin në Kosovë. Përmes raportimeve investigative dhe tregimeve të fuqishme, ne e vendosim mjedisin në qendër të vëmendjes, duke informuar, frymëzuar dhe mobilizuar komunitetet.

Behare
Bajraktari

Funded by
the European Union

Sweden
Sverige

